

Rinze Ijbema - Lucas 3, 3-6.

[1] Heb je de Herestraat gezien? Helemaal klaar voor kerst, zou je denken. Sinterklaas is opgeruimd, de kerstliedjes volgen je van winkel naar winkel, en die sneeuw maakt het helemaal af. Klaar voor kerstfeest – en dan is het gebruikelijk dat je als dominee kritiek hebt op de hebberigheid en het consumeren, het jezelf volstoppen en veel te veel dingen kopen. En natuurlijk is er van alles fout. Maar ik moet eerlijk zeggen dat ik het allemaal wel gezellig vind, de lichtjes, de sfeer. Dus ik wou het rondje ‘kritiek op kerst’ maar overslaan, vandaag.

[x] Sterker nog: ik nodig je graag uit om van de sfeer rond kerst gebruik te maken, door extra aandacht te hebben voor de mensen die God in je omgeving geeft. Heel concreet: Paul Nieboer heeft nog hulp nodig voor het internationale kerstdiner voor buitenlandse studenten – wegens groot succes. Neem gerust contact op met Paul, of kijk op de website.

Even goed vind ik wel dat ik je hier in de kerk mag vragen om wat verder te denken. Want even heel concreet: stel dat je door de Herestraat loopt, hoe zou je reageren als daar ook de Heer zelf, de Heer Jezus Christus zou lopen? Dat kan natuurlijk niet, dat weet ik ook wel, maar het gaat me om het idee: ben je klaar voor kerst? **[2]**

1. Kerst gaat om Christus, dat Hij is geboren. Op 25 december ligt de nadruk op: Hij is geboren. In de weken van voorbereiding op kerst gaat het meer over: Hij is geboren. Wie is Hij, Jezus Christus, onze Heer? Als dat een serieuze vraag is, raad ik je aan om te kijken en te luisteren naar Johannes, **[3]** naar Johannes de Doper. Hij is de heraut van de Heer. Een heraut is de man die van te voren aankondigt dat de koning eraan komt. Hij blaast de trompet en haalt een perkamenten rol tevoorschijn en leest, luid en duidelijk: de koning komt! Maak ruim baan voor je Heer! Ruim de rotzooi op en herstel wat kapot is! De grote koning komt! Want Christus is groot en Johannes is zijn profeet.

Die heraut, die Johannes, dat was ook in zijn eigen tijd een opvallende figuur. Op 28 augustus, Gronings ontzet, heb je kans dat je een mafkees tegenkomt die zich verkleed heeft zoals ze vier eeuwen geleden rondliepen. Precies die indruk wekte Johannes ook. Hij liep rond in een ouderwetse profetenmantel, terwijl de laatste profeet in Israël vier eeuwen eerder het licht had uitgedaan. **[4]** Die Johannes, die viel op om wie hij was, een nieuwe profeet. En eerlijk is eerlijk: hij is

niet automatisch aantrekkelijk. Je zou hem vreemd kunnen vinden; je zou bang van hem kunnen worden. Maar hij viel wel op, om wie hij was.

[5] Hij viel ook op om wat hij deed: dopen. Nu is dopen voor ons een ritueel zoals er zoveel zijn. Of misschien wel wat specialer dan zomaar een ritueel, maar we zijn er bekend mee, met dopen. Dat doen ze al eeuwen in de kerk, kinderen of volwassenen dopen. Die doop van Johannes, die was nieuw. Dit was niet zomaar een bad, ook niet zomaar een rituele wassing. De doop van Johannes was iets nieuws, dat zie je aan dat het Johannes een bijnaam opleverde: Johannes de Doper, Johannes de Onderdompelaar. En moet je kijken wat er gebeurt: de mensen komen en masse op hem af: op die struikrover met z'n grote mond en z'n nieuwe ritueel. Hoe kun je dat verklaren?

2. In het Evangelie van Lucas lezen we de verklaring die volgens hem, volgens Lucas, verklaart wie Johannes is en wat hij doet – zodat je een beetje begrijpt waarom hij, Johannes, zoveel invloed heeft. Omdat te begrijpen moet je terug naar **[6]** Jesaja, één van die profeten van eeuwen eerder, één van de profeten van Israël. Nu moet je weten dat God een afspraak had met Israël. Dat was een afspraak die Hij met hun stamvader Abraham had gemaakt. God had gezegd: Abraham, ik ben jouw God en jij en je kinderen gaan mijn volk zijn. Abraham, een bijzondere man, Abraham had goed begrepen dat deze afspraak heel bijzonder was. Helaas waren zijn kinderen, heel veel generaties later, dat gevoel kwijtgeraakt. Zij lieten God los.

Het gevolg was dat God dat volk van Hem losliet. Israël, het hele volk, werd gedeporteerd, naar wat nu Irak is, naar Babel. Dit was bedoeld als een straf en zo werd het ook ervaren. En dan haalt God zijn hand over zijn hart en opeens weet Jesaja, Gods profeet, dat de tijd is gekomen om weer mooie woorden, zachte woorden te spreken, woorden van troost en het eind van de boete. Maak ruim baan voor God, maak ruim baan voor zijn redding! 'Hoor, een stem roept: baan voor de Heer een weg door de woestijn, effen in de wildernis een pad voor onze God...'

Het ligt voor de hand dat de mensen toen de woorden van Jesaja hoorden als een aankondiging dat ze weer naar huis mochten. **[7]** Vanuit Babel naar Jeruzalem, dwars door de woestijn, daar moesten de versleten en uitgeholde wegen weer vlak worden gemaakt, de scheuren gevuld, de scherpe bochten afgesneden en de heuveltoppen afgegraven om de valleien te vullen. Ruim baan voor Gods volk! Laat al wat leeft zien hoe God redding geeft! En tegelijk: de woorden van Jesaja klinken groter en dieper en verder rijkend dan dat. Wat wist Jesaja toen wat Israël van toen niet wist? Of: wat weten wij wat de mensen toen niet wisten?

Ik denk dat je het zo kunt zien: dat die mensen van toen de ellende van een ballingschap meemaakten was bedoeld als correctie van God, straf op hun zonde. Laten we dat eens concreet maken. Zo had je een vader, die onrechtvaardig hard is voor zijn kinderen. God zegt: ouders moeten een spiegel zijn van wie Ik ben. Als je dat niet bent, is dat zonde. Je doet je kinderen tekort, en God. Ik wil je corrigeren, zodat je dat beseft. Maar goed, dan wordt dat kind vader en hij wil het niet maar het gebeurt wel: ook onrechtvaardig hard. En kijk, daar loopt zijn kleinzoon over de nieuwe heerbaan naar Jeruzalem – en slaat zijn kind, onrechtvaardig. Luister, ik zeg niet dat ik het over het levensverhaal van één van jullie heb. Ieders verhaal is anders. Maar proef je hier hoe zonde kán werken? Hoe diep het gif zit? God denkt niet meer aan oude zonden, zegt Jesaja. Maar wat moeten we met de nieuwe die we met ons meeslepen, als een kogel aan een ketting? **[8]**

Jesaja heeft het over de redding die God brengt. Als de terugkeer van Israël uit ballingschap die redding moet zijn, sorry, dan is de redding mislukt. Je kunt honderd keer kind van Abraham zijn, je eigen hart zit je in de weg. Je kunt ieder jaar opnieuw goede voornemens bedenken, je kunt ook het lijstje van vorig jaar bekijken. Ruim baan voor Gods redding? Graag. Maar als de vooruitgang van Gods redding gemeten wordt naar onze vooruitgang, dan schiet het niet op.

3. Laten we nu nog een keer naar die Johannes kijken.**[9]** ‘Daar ging Johannes in de omgeving van de Jordaan verkondigen dat de mensen zich moesten laten dopen en tot inkeer moesten komen, om zo vergeving van zonden te verkrijgen.’ Doop, inkeer, vergeving. **[10]** Die doop: Johannes heeft het lef om kinderen van Abraham, insiders, mensen die de ene ware God kenden en dienden, om die zeg maar de deur uit te zetten en tegen ze te zeggen: eerst aankloppen, eerst kopje onder. Niemand komt droog binnen bij God. En er zijn verschillen tussen wat Johannes deed, dopen, en wat wij doen vandaag, dopen. Maar dit blijft: de doop als entreebewijs, dat laat zien dat niemand zomaar binnenkomt. **[11]** Dat is de doop.

Inkeer. **[12]** Inkeer is het kader van de doop. Inkeer is dat je doorhebt: er is niks vanzelfsprekend aan God en aan horen bij God. ‘Inkeer’ kan je op het verkeerde been zetten: dat je je helemaal naar binnen moet richten ofzo. ‘Inkeer’ is volgens mij eerder, dat je binnenste buiten gaat. Dat die vader die doorheeft dat het niet klopt wat hij doet het lef heeft dat hardop te zeggen: God, ik zit fout. Dat die soldaat die afgestompt is door de oorlog zijn hart weer zacht maakt en zich niet meer vergrijpt aan wat niet van hem is. Dat iedereen die bij de kassa z’n pin intoetst deze code

prevelt: het is van God. Zie je, inkeer gaat over hele concrete dingen én is tegelijk dat je de witte vlag hijst: **[13]** we redden het niet.

En weet je wat het dwaze is? Die overgave is de ruime baan waarlangs de redding van de Heer onze wereld binnen dendert. Doop, inkeer, **[14]** vergeving van zonden. Het is geen trappetje omhoog: ik laat me dopen, ik bekeer me, en dus krijg ik vergeving. Het is een trappetje naar beneden: niemand komt zomaar binnen, ik zeker niet, want met mezelf kom ik niet van m'n zonden af. Iemand moet de ketting losmaken, iemand moet elke keer als ik me weer vastleg losmaken, iemand anders. En eerlijk is eerlijk: ik denk dat het God zelf moet zijn. **[15]** De geschiedenis van Israël bewijst het, elk mensenverhaal bewijst het. Vergeving van zonden.

4. Ik mag je vertellen dat wij een God hebben die zelf het antwoord geeft. En vandaag wil ik dat zo zeggen: **[16]** we hebben niet een God die (alleen maar) redding *geeft*, we hebben een God die redding *is*. Dat is Christus, dat is kerst. En dat proef ik al in die oude woorden van Jesaja. Vanuit het perspectief van de ballingschap denk je: die heerbaan die geëffend wordt, dat gaat over de terugkeer van Gods volk, ruim baan voor Gods redding. Maar vanuit het perspectief van kerst denk je: nee, meer dan dat, ruim baan voor God zelf. Hij is onze redding.

[17] En wat neem je hiervan mee als je door de Herestraat loopt? Helemaal klaar voor kerst? Ik hoop dat je begrijpt dat het God niet om straten gaat. Dat wil zeggen: Hij claimt de Herestraat net zo hard als het A-kwartier, en Hij weet precies welk puin er nog geruimd moet worden voordat de hele wereld Hem weer ruim baan geeft. Maar God begint niet bij straten maar bij levens, met mensenlevens. Jouw leven draait om Hem. Iets van zijn licht mag jij weerspiegelen. Zo wordt elke straat waar iemand die bij God hoort een soort straat van de Heer. Ruim baan voor God.

Amen.